Na prawach rękopisu
do użytku służbowego

KATEDRA ENERGOELEKTRYKI POLITECHNIKI WROCŁAWSKIEJ
Raport serii SPRAWOZDANIA Nr

LABORATORIUM ELEMENTÓW TECHNIKI STEROWANIA
INSTRUKCJA LABORATORYJNA

ĆWICZENIE Nr 6

Optymalne sterowanie dyskretne ciągłym i dyskretnym obiektem dynamicznym (problem deterministyczny)

Mirosław Łukowicz

Słowa kluczowe:
stan układu, otwarty układ sterowania, optymalizacja

WROCŁAW 2022

1. Wyznaczanie sterowania

Niech będzie dany obiekt dyskretny opisany w przestrzeni zmiennych stanu równaniem stanowym

$$\begin{aligned} x_{n+1} &= Ax_n + Bu_n \\ y_n &= Cx_n + Du_n \end{aligned} \tag{1}$$

gdzie x_n jest wektorem stanu i u_n jest wejściowym wektorem sterującym.

Należy wyznaczyć sterowanie optymalne tym obiektem przeprowadzające go ze stanu początkowego x_0 do stanu końcowego $x_N = x^*$ i minimalizujące kryterium

$$Q_N = \sum_{i=0}^{N-1} u_i^2 \tag{2}$$

przy braku ograniczeń na sterowanie.

Zadanie to można rozwiązać korzystając z metody mnożników Lagrange'a (patrz Dodatek). Sprowadza się ono do minimalizacji funkcji Lagrange'a postaci

$$L = \sum_{i=0}^{N-1} u_i^2 + \lambda^T [x_N(u_0 \ldots u_{N-1}) - x^*] \tag{3}$$

gdzie

$$\lambda = \begin{bmatrix} \lambda_1 \\ \vdots \\ \lambda_k \end{bmatrix} \tag{4}$$

a k jest rzędem obiektu.

Stosując metodę programowania dynamicznego wylicza się ostatnie sterowania z zależności

$$V_1(x_{N-1}) = \min_{u_{N-1}} [u_{N-1}^2 + \lambda^T (Ax_{N-1} + bu_{N-1} - x^*)] \tag{5}$$

Minimalizacja wyrażenia (5) daje ostatnie sterowanie optymalne

$$u_{N-1}^* = -\frac{1}{2}\lambda^T b \tag{6}$$

dla którego

$$V_1(x_{N-1}) = \lambda^T Ax_{N-1} - \frac{1}{4}(\lambda^T b)^2 \tag{7}$$

Cofając się o krok wyliczamy

$$V_2(x_{N-2}) = \min_{u_{N-2}} [u_{N-2}^2 + V_1(x_{N-1})] = \min_{u_{N-2}} [u_{N-2}^2 + V_1(Ax_{N-2} + bu_{N-2})] =$$
$$= \min_{u_{N-2}} [u_{N-2}^2 + \lambda^T A^2 x_{N-2} + \lambda^T Abu_{N-2} - \frac{1}{4}(\lambda^T b)^2] \tag{8}$$

Minimalizacja wyrażenia (8) daje optymalne sterowanie dla kroku *N*-2

$$u_{N-2}^* = -\frac{1}{2}\lambda^T (Ab) \tag{9}$$

$$V_2(x_{N-2}) = \lambda^T Ax_{N-2} - \frac{1}{4}(\lambda^T Ab)^2 - \frac{1}{4}(\lambda^T b)^2 \tag{10}$$

Cofając się o kolejny krok wyliczamy

$$V_3(x_{N-3}) = \min_{u_{N-3}} [u_{N-3}^2 + V_2(x_{N-2})] = \min_{u_{N-3}} [u_{N-3}^2 + V_2(Ax_{N-3} + bu_{N-3})] =$$
$$= \min_{u_{N-3}} [u_{N-3}^2 + \lambda^T A^3 x_{N-3} + \lambda^T A^2 bu_{N-3} - \frac{1}{4}(\lambda^T Ab)^2 - \frac{1}{4}(\lambda^T b)^2] \tag{11}$$

Minimalizacja wyrażenia (11) daje optymalne sterowanie dla kroku *N*-3

$$u_{N-3}^* = -\frac{1}{2}\lambda^T (A^2 b) \tag{12}$$

$$V_3(x_{N-3}) = \lambda^T A^3 x_{N-3} - \frac{1}{4}(\lambda^T A^2 b)^2 - \frac{1}{4}(\lambda^T Ab)^2 - \frac{1}{4}(\lambda^T b)^2 \tag{13}$$

itd.

Z warunku na stan końcowy i wyliczone ogólnie sterowania otrzymujemy

$$x^* - A^N x_0 = -\frac{1}{2}[(A^{N-1}b)\lambda^T A^{N-1}b + (A^{N-2}b)\lambda^T A^{N-2}b + \quad \dots \quad + b\lambda^T b] \tag{14}$$

co po przekształceniach daje

$$-2(x^* - A^N x_0) = [(A^{N-1}b)(A^{N-1}b)^T + (A^{N-2}b)(A^{N-2}b)^T + \quad \dots \quad + bb^T]\lambda \tag{15}$$

Z wyrażenia (15) wyliczamy mnożniki Lagrange’a.

Sterowanie optymalne da się znaleźć dla obiektu sterowalnego, gdy *N*=*k* i **wówczas jest to jedyne możliwe sterowanie przeprowadzające obiekt ze stanu początkowego do stanu zadanego (patrz ćwiczenie poświęcone wyznaczaniu sterowania docelowego).**

Sterowanie optymalne da się znaleźć dla obiektu sterowalnego, gdy *N>k*, tzn. cel ma być osiągnięty w większej liczbie kroków niż minimalna i jednocześnie wystarczająca liczba kroków równa rzędowi obiektu.

2. Zadanie do wykonania

Niech dany będzie obiekt przedstawiony na rysunku 1.

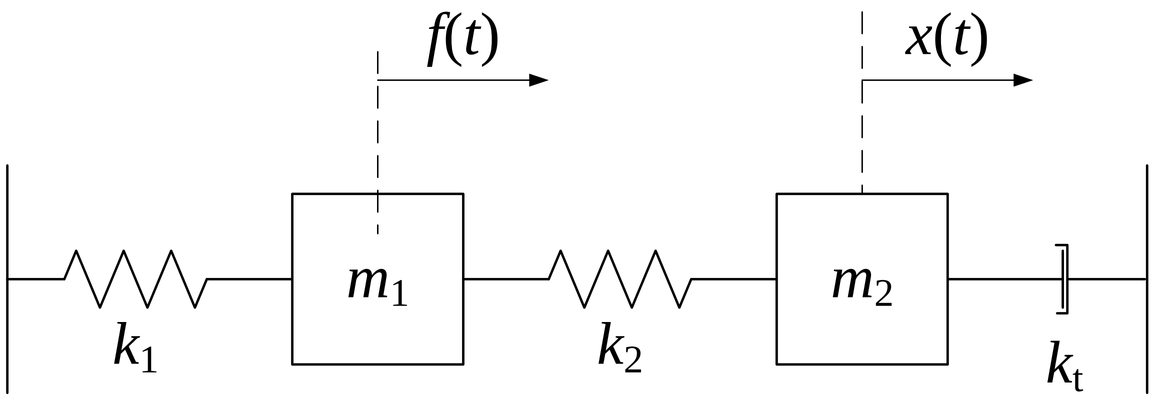

Rys. 1. Obiekt sterowania, gdzie k_1 jest dniem miesiąca [N/m]. k_2 miesiącem roku [N/m], k_t godziną rozpoczęcia zajęć, m_1 liczba liter imienia [kg], m_2 liczba liter nazwiska [kg].

Należy wykonać następujące zadania:

Przygotować model ciągły i dyskretny z poprzednich zajęć laboratoryjnych lub w wykonać punkty 1-3.

1. Zamodelować obiekt w przestrzeni zmiennych stanu.

2. W Simulinku zaobserwować odpowiedź obiektu na skok jednostkowy.

3. Zamodelować cyfrowo w Simulinku obiekt w przestrzeni zmiennych stanu dobierając uprzednio odpowiedni okres próbkowania.

4. Znaleźć sterowanie dyskretne obiektem ciągłym w układzie zamkniętym, które przeprowadzi obiekt ze stanu początkowego (nie zmieniać stanu początkowego w dalszych punktach ćwiczenia) do stanu $\bar{0}$. Zakładamy, że zmienne stanu obiektu ciągłego są mierzalne. Zamodelować to sterowanie w Simulinku z jednoczesnym pomiarem wskaźnika jakości sterowania.

5. Wyznaczyć sterowanie optymalne dla 5-ięciu i np. 38 kroków sterowania. Sterowanie zrealizować na modelu dyskretnym i obiekcie ciągłym. Odczytać wartość wskaźnika jakości sterownia. Zaobserwować przebieg sygnału sterującego.

6. Spróbować wyznaczyć sterowanie optymalne dla 3 i 4-rech kroków sterowania. Policzyć wartości wskaźników jakości sterownia i odczytać stany końcowe dla tych sterowań.

7. Dla wybranego stanu początkowego sporządzić wykres zależności wartości wskaźnika jakości Q sterowania od liczby kroków sterowania (horyzontu czasowego sterowania).

8. Dla wybranego stanu początkowego sporządzić wykres zależności wartości maksymalnej wartości bezwzględnej ciągów sterujących od liczby kroków sterowania (horyzontu czasowego sterowania).

Dodatek

Poszukiwanie ekstremum warunkowego funkcji *f*(*x*) przy warunku *g*(*x*)=0.

Przy rozwiązywaniu programów nieliniowych o postaci kanonicznej znajduje zastosowanie tzw. metoda mnożników Lagrange'a. Tok postępowania można tu podzielić na dwa etapy:

1. Sprawdzamy, czy funkcja celu *f(x)* ma ekstremum bezwarunkowe. Jeżeli tak, to czy spełnia ono warunki ograniczające, a więc czy jest równocześnie ekstremum warunkowym.
Szukanie ekstremum bezwarunkowego polega na obliczeniu pochodnych cząstkowych funkcji celu względem poszczególnych zmiennych decyzyjnych i przyrównaniu tych pochodnych do zera.

Warunkiem wystarczającym na istnienie minimum funkcji $f(x)$ w punkcie $x = (x_1, x_2, ..., x_n)$ jest to, aby w tym punkcie wyznacznik macierzy utworzonej z pochodnych cząstkowych drugiego rzędu funkcji był dodatni, tzn.:

$$\det B = \begin{vmatrix} \frac{\partial^2 f}{\partial x_1^2} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_2 \partial x_1} & \cdots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x_1} \\ \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_2} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_2^2} & \cdots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n \partial x2} \\ \cdots & \cdots & \cdots & \cdots \\ \frac{\partial^2 f}{\partial x_1 \partial x_n} & \frac{\partial^2 f}{\partial x_2 \partial x_n} & \cdots & \frac{\partial^2 f}{\partial x_n^2} \end{vmatrix} > 0$$

oraz aby wartości wszystkich minorów głównych tej macierzy (brane w punktach stacjonarnych) były dodatnie. Jeżeli ekstremum bezwarunkowe spełnia warunki ograniczające, to zadanie jest już rozwiązane.

2. Jeżeli ekstremum bezwarunkowe nie spełnia ograniczeń, funkcję celu przekształcamy w funkcję Lagrange'a:

$$L(x, \lambda) = f(x) + \sum_{i=1}^{r} \lambda_i g_i(x)$$

przy czym λ_i , to nieoznaczone mnożniki Lagrange'a.

W ten sposób zastępujemy szukanie ekstremum warunkowego funkcji *f(x)* szukaniem ekstremum bezwarunkowego funkcji Lagrange'a. Obliczamy pochodne cząstkowe funkcji *L* względem poszczególnych zmiennych decyzyjnych x_j oraz względem mnożników Langrange'a λ_i a następnie przyrównujemy te pochodne do zera. Rozwiązanie otrzymanego układu równań jest na ogół rozwiązaniem optymalnym.